

SZÉP FERENC¹**A hazánkat érintő illegális migráció és az embercsempészet
nyomozása****The illegal migration affecting our country and investigation of
human smuggling****Absztrakt**

A jelen publikációmban a migráció fogalomkörét, típusait, irányait, a hazánkat érintő illegális migrációt rendészeti megközelítéséből szeretném megismertetni az olvasóval. Vizsgálom – szolgálati tapasztalatok tükrében – a biztonsági kihívások kezelésére bevezetett intézkedések hatásait az embercsempészetre, valamint az embercsempészet nyomozásának általános tapasztalatait.

Kulcsszavak: migráció, embercsempészés, Ideiglenes Biztonsági Határzár, tiltott határátlépés módszerei, nyomozás

Abstract

In this publication, I would like to introduce the law enforcement approach to illegal migration that effect our country. I examine – in the light of experiences of service – the effects of the measures introduced on the handling of the safety challenges in reference to the human smugglers, furthermore I exmine the general experience of the investigation on human smuggling.

Keywords: migration, immigration, human smuggling, temporary security Border barrier, illegal border crossing methods, investigation

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktorandusz hallgató – National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD student, E-mail: szepferenc1986@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3125-3380

„Beteljesedhet az a néhány éve újra és újra megfogalmazott jóslat, hogy a nyugati világ előbb-utóbb arra fog kényszerülni, hogy visszavonuljon egy erődítménybe, egy 'Amerikai Erődbe', 'Európa Erődbe, vagy akár egy 'Nyugati Erődbe', mert csak így tudja megőrizni a maga szabadságát, jólétét, demokratikus rendjét, az erődöt körülözlő szegénység és zűrzavar félelmetes világában.”²

BEVEZETÉS

A témaválasztás aktualitását az adja, hogy „napjaink egyik meghatározó biztonsági kihívása a távol- és közel-keleti térségből az európai kontinens irányába kialakult tömeges méretű migráció hatásainak ellensúlyozása, a megfelelő biztonságpolitikai lépések megtalálása az európai közösség és az egyes tagállamok részéről. Magyarország sajátos földrajzi fekvése, a migrációs útvonalon történő elhelyezkedése különösen fontossá teszi Magyarország rendvédelmi szerveinek fellépését és az eljárásokat törvényessé tevő jogszabályok megalkotását...”³

Amennyiben az illegális migráció és annak kezelése 2015-ben mérföldkőnek számított, bátran kijelenthetjük, hogy a 2016. év sem volt kisebb jelentőségű. A tavalyi évben már nem kellett napi több ezres nagyságú tömegeket kezelni, köszönhetően a határműszaki berendezéseknek, a jogszabályi változásoknak, a megnövelt humánerőforrásnak. Az embercsempészek, az illegális migránsok bizonyos idő eltelte után elkezdték kiismerni a határőrizeti rendszert, felismerték a gyenge pontokat, az Ideiglenes Biztonsági Határzár (a továbbiakban: IBH) elvesztette pszichikai gátló hatását. Az embercsempészés elkövetési módszerei is rendkívül gyorsan változtak, finomodtak, amelyre a Rendőrségnek is reagálni kellett, hogy elmondhassa, az Európai Unió külső határát megfelelő hatékonysággal őrzi.

A fentiek tükrében, a tanulmány első felében kutatási célként jelölöm meg a migrációt és a hozzá kapcsolódó legfontosabb fogalmak tisztázását. Ezt követően vizsgálom, hogy a migrációnak milyen típusait különböztethetjük meg. Összefoglalom az utóbbi években hazánkat érintő migrációs helyzetet rendészeti aspektusból. Röviden kitérek a migrációs folyamatok irányaira. A tanulmány második részében összefoglaló jelleggel elemzem az embercsempészt büntetőjogi megközelítésből, új tudományos eredményként bemutatom az

² Hankiss Elemér: 2001. szeptember 11. – fordulópont? In: Csányi Vilmos (szerk.) Globalizáció és civilizációk. Magyar Tudomány. 2002/6. különszám. Bp. 2002. 779 oldal.

³ Szemelvények „A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelése során szerzett tapasztalatok hasznosítása a rendőri állomány képzésében és a szervezetek felkészítésében” című tudományos konferenciáról. In: Kónya József (szerk.) Rendőrség Oktatási és Kiképző Központ. Balatonföldvár, 2016. 7 oldal.

embercsempészek napjainkban jellemző elkövetési módszereit a magyar-szerb határszakaszon, végezetül az embercsempészés nyomozásának metodikai ajánlásairól lesz szó.

A MIGRÁCIÓ ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ FOGALMAK TISZTÁZÁSA

Ha hétköznapi értelemben elgondolkodunk a „migráció” jelentésén, rögtön az elvándorlás, elköltözés, és elsősorban a külföldre költözés kifejezések jutnak szinonimaként eszünkben. Azonban azt, hogy milyen tartalom van a fogalom mögött, hogy mit is takar valójában, pontosan, részleteiben, szakirodalmi definíciók segítségével járhatjuk körbe.

A migráció, mint jelenség elemzésének első lépéseként szükséges magát a migráció fogalmát tisztázni. A definíció Cseresznyés Ferenc megfogalmazásában így hangzik: „Migrációnak nevezzük azt a folyamatot, melynek során egyes személyek, vagy csoportok úgy váltanak lakókönyezetet, illetve társadalmat, hogy ez a váltás időlegesebből tartóssá, huzamossá válik”⁴

Póczik Szilveszter történész-kriminológus szerint: „A migráció az emberi történelem folyamán mindenkor jelenlévő népmozgalom, amelynek során egyes csoportok eredeti hazájukból ki- és egy másik területére bevándorolva, átmenetileg vagy véglegesen települési területet változtatnak.”⁵

Az Eurostat megfogalmazása szerint: „migráció alatt értendő azon emberek (migránsok) elvándorlása, akik adott időtartamon belül (általában egy év) tartózkodási helyet változtatnak.”⁶

A fenti három megfogalmazás leszögezi, hogy a migráció során emberek tartózkodási helyének megváltoztatásáról van szó, amely lehet országon belüli, illetve országhatáron átnyúló is. Azonban azt, hogy konkrétan kik (emberek mely csoportjai) hajtják végre a migrációt, illetve, hogy milyen okok vezethetnek az elvándorláshoz, egyik definíció sem részletezi.

Rédei Mária a migrációt egy egyensúlyra törekvő folyamatként értelmezi, amelynek során az egyéni képességek és a környezeti adottságok között próbálnak az egyének összhangot teremteni. A környezet vizsgálata a migráció egy fontos előzménye, amelynek során, ha az egyén arra a megállapításra jut, hogy máshol több lehetősége lenne, akkor elhagyja addigi megszokott környezetét a jobb lehetőségek elérése reményében. Ezzel a döntéssel elég nagy kockázatot vállal: az eddig ismert környezetet cseréli le az ismeretlenre, hiszen előre nem lehet tudni, hogy az új környezetben miként boldogul az egyén. Ennek oka, hogy az elvándorlás nem csak egyszerűen lakóhelyváltás, mert ha az egyén egy idegen országot választ, akkor az többnyire nyelvi és kulturális identitásának megváltoztatását is maga után vonja. Rédei Mária megfogalmazásában már pontosabb képet kaptunk arra vonatkozóan,

⁴ Cseresznyés Ferenc: Migráció az ezredfordulón. Dialóg-Campus Kiadó. Budapest-Pécs. 2005. 21. oldal.

⁵ Póczik Szilveszter: Nemzetközi migráció, kisebbségek, társadalmi kockázatok és megoldások. Polgári Szemle. 2006/12. különszám. Bp. 2006. 1. oldal.

⁶ Eurostat [Statistics Explained](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics): Migration and migrant population statistics.

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics, (letöltés ideje: 2017. 06.15.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

hogy milyen kiváltó tényezőkre vezethető vissza az elvándorlás, azonban az elvándorlók változatos összetételére, a csoportok különböző típusaira nem világít rá ez a definíció sem.⁷

Véleményem szerint az International Organization for Migration (a továbbiakban: IOM) definíciójával írható körbe a legátfogóbban az elvándorlás, mely szerint: „minden olyan elvándorlási folyamat migráció, amely az államon belül történik, illetve ami az országhatárok átlépésével jár. Minden népességmozgást magában foglal: hosszról, összetételtől, a mozgás okától függetlenül, kiterjed minden elvándorlóra, menekültekre, hontalanokra, otthonuktól elszakított emberekre, gazdasági migránsokra.”⁸

A jelenség meghatározása mellett fontos tisztázni a migrációval kapcsolatos legfontosabb fogalmakat is, többek között a ki- és bevándorlást, valamint a migráció szereplőit. Ki-vándorlásnak (emigration) nevezi az IOM azt a folyamatot, „amelynek során az egyének azzal a céllal hagynak el egy államot, hogy egy másikban telepedjenek le.” Ezzel szemben a bevándorlás (immigration) azt a jelenséget tükrözi, amikor „a befogadó állam számára egy külföldi azzal a céllal érkezik az adott országba, hogy letelepedjen.”⁹

A migráció legfontosabb szereplői: a migráns, a küldő állam, a tranzit-, és fogadó állam, illetve a globalizációnak köszönhetően, a manapság egyre nagyobb jelentőséggel bíró multinacionális vállalatok, mint munkaadók is belépnek a sorba.¹⁰ A migráns az az egyén, aki egyik területről a másikra, illetve egyik országból a másikba vándorol. Az IOM megfogalmazása szerint migránsoknak nevezhetők azok a „személyek és családtagok, akik egy másik országba vagy régióba vándorolnak jobb tárgyi vagy társadalmi életkörülmények elérése reményében.” Küldő államnak nevezzük a legális és illegális vándorlás „forrását”, kiinduló államát, amit valami oknál fogva elhagy a migráns. Fogadó/célországnak nevezzük a vándorlási folyamatok célállomását. Tranzit ország alatt pedig azon államokat értjük, amelyekben a migráns a célország elérése érdekében áthalad.¹¹

A fogalom körbejárását követően leszögezhető, hogy mindegyik meghatározás hagyományos értelemben egyszeri helyváltoztatásként értelmezi, azonban az a XX. században nyilvánvaló, hogy kevés esetben van szó egyszeri elvándorlásról. Ahogyan az a fenti megfogalmazásból is érzékelhető, a migráció egy olyan jelenség, amit számtalan külső tényező válthat ki, indíthat el. Tehát nem oka, inkább következménye a különböző társadalmi-gazdasági jelenségnek. A számtalan kiváltó tényezőnek köszönhetően a migrációnak több típusa alakult ki, amelyek egyértelműen összefüggésbe hozhatók az elvándorlók motivációjával,

⁷ Rédei Mária: Mozgásban a világ. A nemzetközi migráció földrajza. ELTE Eötvös Kiadó. 2007. 582. oldal

⁸ International Organization for Migration: Glossary on Migration. 2004. http://www.iomvienna.at/sites/default/files/IML_1_EN.pdf, [letöltés ideje: 2017. 05. 27.]

⁹ International Organization for Migration: Glossary on Migration. 2004. http://www.iomvienna.at/sites/default/files/IML_1_EN.pdf, [letöltés ideje: 2017. 05. 27.]

¹⁰ Rédei Mária: A nemzetközi vándorlás folyamatának irányítása. Statisztikai Szemle. 2005/5. külön-szám. Bp. 2005. 1. oldal.

¹¹ International Organization for Migration: Glossary on Migration. 2004. http://www.iomvienna.at/sites/default/files/IML_1_EN.pdf, [letöltés ideje: 2017. 05. 27.]

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

céljával. A típusok olyan jellemzők, amelyek segítségével az elvándorlók különböző csoportokra oszthatók, így még világosabbá tehetők a motivációik.

A MIGRÁCIÓ TÍPUSAI

Térbeli szempontból beszélhetünk intern és extern vándorlásról. Intern migrációról abban az esetben van szó, ha az emberek vidékről egy nagyvárosba költöznek, ugyanazon országon belül. Ezzel szemben extern migráció esetében az állampolgárok átlépik hazájuk határait, másik országba mennek. A nemzetközi migráció esetében meg kell említenünk, hogy ezen csoporton belül elkülöníthetjük a kontinentális és az interkontinentális migrációt. A különbség a két alcsoport között, hogy az első esetében a vándorló nem hagyja el a kontinenst, míg az utóbbi esetben lakhelyéül egy másik kontinenst választ. Ha a migráció időtartamát tekintjük, szintén két változatot különböztetünk meg egymástól. A korlátozott vagy időszakos vándorlás körébe tartozik például a szezonmunka, míg a tartós, vagy más néven folyamatos migráció magába foglalja a ki- és bevándorlást, valamint a letelepülést is.

Ha azt vizsgáljuk, hogy valaki milyen késztetésből dönt úgy, hogy elhagyja hazáját, megkülönböztethetjük egymástól az önkéntes migrációt, amikor az ember saját elhatározásából dönt amellett, hogy egy másik országban próbál szerencsét, és ott képzeli el jövőjét hosszabb vagy rövidebb időre. A másik csoport a kényszmigráció, amikor az érintett nem önszántából hagyja el az országot, hanem valamilyen külső tényező rákényszeríti erre, például politikai nézetei, háborús helyzet vagy etnikai üldözés.

Terjedelem nézőpontjából beszélhetünk egyéni és csoportos migrációról. A két kategória között nem lehet éles határvonalat húzni, mivel sokszor az a vándorlás, ami egyéni migrációnak látszik, illetve a statisztikában is így jelenik meg, egy kollektív migráció része. Ez úgy fordulhat elő, hogy az az ember, aki úgy tűnik, hogy egyedül vándorol ki egy idegen országba, valójában a már korábban kitelepült családjához költözik ki, hozzájuk csatlakozik.¹²

AZ ILLEGÁLIS MIGRÁCIÓ HELYZETÉRTÉKELÉSE, 2014-2016 KÖZÖTTI IDŐSZAK

NEMZETKÖZI KITEKINTÉS

Az Európát és különösen az Európai Uniót sújtó illegális migráció első jelentősebb hullámaint még a 2014. év végén útrakelő és 2015. év elején is áramló koszovói állampolgárok jelentették, akik jelentős számban utaztak Magyarországon keresztül Nyugat-Európa irányába. Esetükben szinte kivétel nélkül gazdasági szempontok érvényesültek és nem valamely külső ok miatti üldöztetésük folytán hagyták el hazájukat. A nemzetközi összefogás keretében ezen a bevándorlási hullámon sikerült úrrá lenni az érintett országoknak, így a koszovói személyek áradata 2015. tavaszára lecsökkent. A koszovói illegális migránsok között 2015. év elején azonban már megjelentek egyéb harmadik országbeli személyek is, jellemzően a

¹² Cseresznyés Ferenc: Migráció az ezredfordulón. Dialóg-Campus Kiadó. Budapest-Pécs. 2005. 22-23. oldal.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

közép- és közel-keleti térségekből, akik a koszovóiakhoz hasonlóan nagy számban adtak be menekültstátusz iránti kérelmet. Az Európai Unióban a tagállamok más-más elképzelés alapján kezelték a rendkívüli, addig nem tapasztalt migrációs kérdést. A meghozott intézkedések következtében a 2016. év végére már jelentősen csökkent a jogellenesen az Unió területére belépni szándékozó illegális migránsok száma.

A fő kibocsátó országok továbbra is a közel-keleti Szíria és Irak, amelyek területének jelentős részét a kegyetlenkedéseiről hírhedt katonai szerveződésű Iszlám Állam tartja fennhatósága alatt, igaz 2016. év végére már jelentős katonai sikereket értek el velük szemben a kurd peshmergák, az Iraki Kormányerők, valamint az őket támogató NATO egységek. Az Iszlám Állam felszámolása 2017. évben megvalósulhat és remény van arra is, hogy a szíriai belháború szintén nyugópontra kerül az idén.

Rengetegen érkeztek, érkeznek továbbá a közép-keleti, szintén fegyveres konfliktusokkal terhelt afganisztáni-pakisztáni térségből, illetve a radikális államvezetésű Iránból is. Afganisztánban a helyzet megnyugtató javulására egyelőre nem lehet számítani, várható, hogy e térség továbbra is a legnagyobb migránskibocsátó lesz 2017. évben.

Az afrikai országok vonatkozásában meg kell említenünk az Iszlám Államhoz hű Boko Haram katonai szervezetet, amely térryerése miatt rendkívül sokan hagyták el hazájukat.

Míg a közép- és közel-keleti térségből elsősorban Görögország irányába, addig az afrikai országokból jellemzően Olaszország, illetve a két spanyol enklávé (Ceuta, Melilla) irányába veszik útjukat az illegális migránsok.

1. számú fénykép: Menekülteket szállító hajó. Fotó: Marco Di Lauro¹³

MAGYARORSZÁGI HELYZETKÉP

A hazánk különböző pontjain jogellenesen bejutó illegális migránsok úti célja szinte minden esetben valamelyik jóléti társadalmi formát felmutató nyugati ország, amely manapság elsősorban a sajátos menekültpolitikát folytató Németországot és Svédországot jelenti.

¹³ Forrás: http://index.hu/napinapi/2015/06/15/junius15_napinapi/, (letöltés ideje: 2017. 07. 01.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

Svédország lakossága az idei év első negyedében várhatóan eléri a tíz millió főt, ami egyértelműen a menekültek nagyszámú bevándorlásának köszönhető.

Magyarország továbbra is tranzitországnak számít, hazánkat a lehető leggyorsabban el kívánják hagyni az illegális migránsok, akik jellemzően afgán, pakisztáni, szír, iraki és iráni állampolgárok. Az embercsempészek jellemzően szerb, román, magyar és afgán állampolgárok. Magyarországon még mindig a szerb szakaszon tapasztalható a legnagyobb befelé irányuló mozgás az illegális migráció tekintetében.

2015. évben az idő előrehaladtával egyre nagyobb számban érkeztek a jogellenes határátlépő személyek, így a szerb szakaszon minden eddigieket meghaladó illegális migrációval szembesült Magyarország. A bevezetett intézkedések ellenére is óriási nyomás hárult az érintett hatóságokra. A tarthatatlan állapot megszüntetésére Magyarország Kormánya döntött az illegális bevándorlással, embercsempészéssel kapcsolatos jogszabályok szigorításáról és egy IBH (kerítésrendszer) kiépítéséről a szerb szakaszon, majd annak lezárásáról 2015. szeptember 15-i határidővel. A teljes határozár tényére gyorsan reagáltak az embercsempész szervezetek és Szerbiából már Horvátország irányába szállították a migránsokat. A horvát „menekültpolitika” összeomlását követően államilag szervezett módon szállították a migránsokat Magyarország határára. A horvát határszakaszon megjelenő illegális migráns áradat megfékezése érdekében ezen a szakaszon is kiépítésre került az ideiglenes biztonsági határozár és 2015. október 16-tól a horvát határszakasz is lezárásra került. Magyarország déli határának lezárása drasztikus változásokat eredményezett, a napi 7-9 ezer (vagy akár még több) illegális migránsról néhány tucatra csökkent a jogellenes határátlépő személyek száma, akik jellemzően a Görögország-Macedónia-Szerbia útvonalon közlekedtek, közlekednek. A déli határ lezárásának következtében egy „csendes” időszak következett, azonban 2016. februárjától már ismét emelkedés volt tapasztalható a jogellenes határátlépések tekintetében. Az illegális migráció erősödésére válaszul törvény módosítás történt és július hónaptól a 8 kilométeres határsávban alkalmazható intézkedések köre kibővült az ország déli határszakaszán. Ma a szerb szakaszon a jogellenes határátlépés a legtöbb esetben együtt jár az ideiglenes biztonsági határozár megrogálásával, a személyek jellemzően a kerítésrendszer átvágásával lépnek hazánk területére.

A bevezetett jogszabályi szigorítások következtében csökkenés volt tapasztalható a szerb szakaszon, amelynek hatására erősödött annak a valószínűsége, hogy áttérődni kezd a román határszakasz irányába. 2016. augusztus elején az első csoportok meg is érkeztek, és utána hullámokban több kisebb-nagyobb csoport is megjelent jogellenes határátlépési szándékkal államhatárunk Romániával szomszédos részén.

Kijelenthetjük, hogy Magyarország illegális migrációs fenyegetettségének nagysága folyamatosan magas.

AZ ILLEGÁLIS MIGRÁCIÓ FŐ IRÁNYAI

Magyarország a korábbi évekhez hasonlóan az Európai Unióba és a schengeni térségbe irányuló illegális migráció egyik fő tranzitországa. Az illegális migráció hazánkat is érintő fő

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

irányai a következők: Törökország – Görögország – Macedónia – Szerbia – Magyarország, a másik fő irány Törökország – Bulgária – Szerbia – Magyarország, valamint említést érdemel a Törökország – Bulgária – Románia – Magyarország útvonal is.

1. számú ábra: Új migráns útvonalak Európában.¹⁴

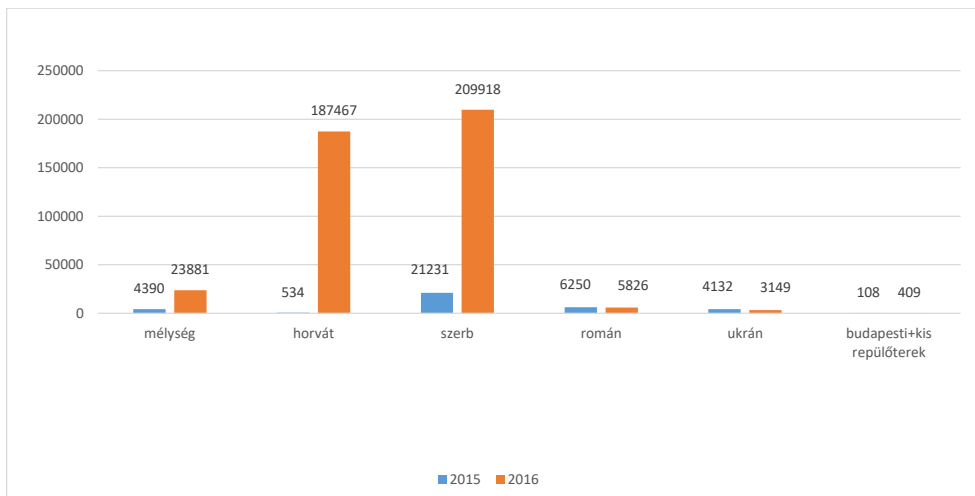
AZ ILLEGÁLIS MIGRÁCIÓHOZ KAPCSOLÓDÓ JOGELLENES CSEKEMÉNYEK ALAKULÁSA

Az elmúlt években Magyarország határát illegálisan átlépők száma folyamatosan növekedett, 2015-ben minden előzetes elgondolást jelentősen meghaladó, már-már kezelhetetlen létszámban érkeztek az illegális migránsok. A robbanásszerű változásra Magyarország Kormánya három pilléren nyugvó intézkedéscsomaggal válaszolt, ez a jogszabályváltozások mellett technikai eszközök alkalmazását, továbbá a rendőri erők átcsoportosítását, speciális határőrizeti egység létrehozását jelentette. A bevezetett intézkedések következtében jelentős csökkenés következett be az illegális migráció tekintetében. A 2016. évi számadatok értékelése alapján láthatjuk, hogy az illegális migráció nagymértékben csökkent a 2015. évi adatokhoz viszonyítva, azonban még így is jelentős számban jelentek meg jogellenes határátlépő személyek és már nem csak a szerb, de a román határszakaszon is. Az illegális migránsok tiltott határátlépései a legnagyobb mértékben még mindig a szerb-magyar határszakaszon érzékelhető, ebben változás a korábbiakhoz képest nem alakult ki, azonban az jól látszik, hogy a 2015. évhez képest már jelentős csökkenésnek vagyunk tanúi. A szerb szakasz után kiemeltést érdemel még a román-magyar határszakasz is.

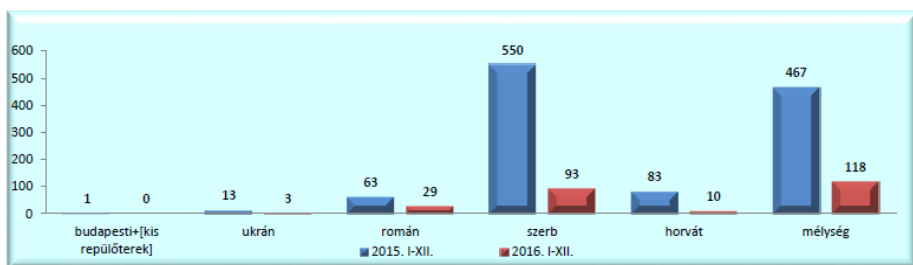
¹⁴Forrás: <https://888.hu/article-uj-migrans-utvonlak-europaban>, (letöltés ideje: 2017. 06. 15.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

2. számú ábra: Az illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények megoszlása viszonylatonként.¹⁵

4. számú ábra: Az embercsempészás bűncselekmények és a jogellenes belföldi tartózkodás elősegítése bűncselekmények megoszlása viszonylatonként. 15

Az egyes megyéket tekintve megállapítható, hogy az illegális migrációhoz köthető jogellenes cselekmények jelentős része Csongrád és Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság területén került realizálásra, ez 13 913 főt és 8 993 főt jelent. Az illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények tekintetében országosan a tiltott határátlépést elkövetők vagy megkísérlők száma volt a legmeghatározóbb (19 069 fő). Igaz, ez a számadat a tavalyi év első félévéhez képest 95%-os csökkenést mutat.

¹⁵ Forrás: http://www.police.hu/sites/default/files/hatarrendeszet_hk_2016_12.pdf, (letöltés ideje: 2017. 06. 02.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

Az embercsempészás és a jogellenes belföldi tartózkodás elősegítése (253 fő) 79%-kal, a közokirat-hamisítás bűncselekménye (1 307 fő) 26%-kal, a külföldiek rendészetével kapcsolatos szabálysértések száma (7 837 fő) 10%-kal csökkent 2016. évben az előző évhez képest. A határárral kapcsolatos bűncselekmények (3 180 fő) 166%-os, a schengeni belső határon tiltott határátlépést elkövetők száma (4 871 fő) 3%-os növekedést mutat országos szinten.¹⁵

AZ EMBERCEMPÉSZÉS BÜNTETŐJOGI MEGHATÁROZÁSA

A jelenleg hatályos Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 353. §-a értelmében megvalósítja az embercsempészás bűncselekményét „(1) Aki államhatárnak más által a jogszabályi rendelkezések megszegésével történő átlépéséhez segítséget nyújt, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempészt

a) vagyoni haszonszerzés végett,

b) államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva, vagy

c) az államhatár rendjének védelmét biztosító létesítmény, illetve eszköz megsemmisítésével vagy megrongálásával követik el.

(3) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempészt

a) a csempészett személy sanyargatásával,

b) fegyveresen,

c) felfegyverkezve,

d) üzletszerűen vagy

e) bűnszövetségben követik el.

(4) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a (3) bekezdés a) pontja szerinti embercsempészt a b)–e) pontban meghatározott módon

b) a (3) bekezdés b) pontja szerinti embercsempészt az a), illetve a c)–e) pontban meghatározott módon követik el.

(5) A (3) vagy (4) bekezdésben meghatározott bűncselekmény szervezője vagy irányítója tíz évtől húsz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Aki embercsempészésre irányuló előkészületet követ el, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”¹⁶

A bűncselekményt nem csak a Magyarország határát tiltott módon átlépni szándékozók-nak nyújtott segítséggel lehet megvalósítani, hanem bármely állam határának átlépéséhez kapcsolódóan megvalósítható. Nincs jelentősége annak, hogy az államhatár átlépése milyen irányú, megvalósulhat az adott államba történő be-, illetőleg kiutazáshoz kapcsolódóan egyaránt. Az elkövetési magatartás: másnak a jogszabályi rendelkezések megszegésével

¹⁶ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről. http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=152383.315704 (letöltés ideje: 2017.06.15.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

történő határátlépéséhez történő segítségnyújtás. A bűncselekmény stádiumai közül a kísérlet nehezen értelmezhető. A bűncselekmény sui generis bűnsegédi magatartásként rendeli büntetni a segítségnyújtást. Ez megvalósulhat mind pszichikai, mind fizikai formában. A pszichikai segítségnyújtásra példa, hogy a tiltott határátlépésre vonatkozó szándékot tovább erősíti a határt tiltott módon átlépni szándékozó személyben, neki javaslatokat fogalmaz meg, tanácsot ad. A fizikai segítségnyújtásra tipikus példa, hogy az elkövető gépkocsijában elbújtatva átvízi a határon a tiltott határátlépőt, a határon átkíséri, a határrendészeti szerveket félrevezeti, az átlépést megkönnyítő eszközöket rendelkezésre bocsátja. A minősített esetek közül talán a leggyakoribb a bűnszövetségben történő elkövetés. A súlyosabban minősítés indoka a fokozott társadalomra veszélyesség. Fontos, hogy az elkövető tudata átfogja, hogy olyan bűnkapcsolati magatartáshoz kötődik a tevékenysége, amely rendelkezik a bűnszövetségre jellemző konjunktív kritériumokkal.¹⁷

Fontos, hogy a cselekmény bárhol megvalósulhat. Nem feltétele a bűncselekmény megállapításának az, hogy a határ közelében történjen. A Kúria 14/2013. számú büntető elvi határozata szerint, aki érvényes, államhatár átlépésére jogosító úti okmánnal nem rendelkező, harmadik országbeli állampolgárnak segítséget nyújt más schengeni tagállamba való beutazáshoz, attól függetlenül elköveti az embercsempészés büntettét, hogy ezen a „belső” határon van-e határellenőrzés.¹⁸

ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK AZ EMBERCSEMPÉSZÉK MÓDSZEREIRŐL A MAGYAR-SZERB HATÁRSZAKASZON

Általánosságban elmondható, hogy az embercsempészés természetében következett be a legnagyobb változás. A megváltozott jogszabályi rendelkezések, szigorúbb jogkövetkezmények kilátásba helyezése a törvényhozó részéről az embercsempészet bűncselekményének visszaszorítását célozza.

A 2016. év első felében a csempészek a kettős bűncselekmény elkövetésének a kockázata miatt nagyon konspiráltan tevékenykedtek. Az IBH rongálást kezdetben előkészítették, majd kézi szerszámokkal, a későbbiekben pedig elektromos, akkumulátoros eszközökkel segítették át az illegális migránsokat. A legjellemzőbb elkövetési módszer a gyorstelepítésű drótkadály (GYODA) megemlése, az IBH átvágása, a kapukon található lakat levágás, drónok¹⁹ alkalmazása, illetve a járművekben megbújás.²⁰ A Rendőrség

¹⁷ Blaskó-Hautzinger-Madai-Pallagi-Polt-Schubauer: Büntetőjog Különös Rész II., Rejtjel Kiadó, 2013. 126 oldal.

¹⁸ (Kúria Bfv.II.573/2012.) <http://www.kuria-birosag.hu/hu/elvhat/142013-szamu-bunteto-elvi-hatarozat> (letöltés: 2016.07.01.)

¹⁹ Új módszerként jelent meg a drónok alkalmazása, mellyel a csempészek feltérképezték a rendőri erők IBH mentén történő alkalmazását, mozgását.

²⁰ A járműben megbújás is egy módja az államhatáron történő átjutásnak, a veszélyessége mellett egy optimális, a migránsok szempontjából költséghatékony módszer, hiszen egy jó útvonalon közlekedő szerelvényben történő sikeres megbújás esetén a továbbszállítás is megoldott, akár egészen a nyugat-európai célországig.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

rendelkezik olyan hőkamera felvétellel, amelyen a határzár átvágása és a kb. 20-30 ember átjutása mindössze 30 másodperc alatt meg tudott történni. Már ebben az esetben is jól látszódott, hogy az IBH-t átvágó személy nem jött át magyar területre, csak az utat mutatta a bejutni szándékozóknak. Ezt azért tudták így megvalósítani, mert ebben az időszakban a kérelmezőknek elég volt hazánk területére bejutni, az eljárásban menekültkérelmet benyújtani, majd a nyílt táborból illegálisan (probléma nélkül) Nyugat-Európába tovább tudtak utazni. Ez a módszer az úgynevezett mélységi határőrizet bevezetésével eredménytelenné vált, ezért a migránsokat a határtól számított olyan mélységbe kellett eljuttatni, ahonnan a továbbszállítás már kisebb kockázattal megoldható. Ennek érdekében a harmadik országbeli állampolgárok között olyan személyek is elvegyültek, akik – vagy azért, mert többször jártak az adott területen, vagy technikai eszközök segítségével jól ismerték a határszakaszt – biztonsággal tudták a csoportokat felvezetni. A lebukás veszélye minimális volt, mert a csoport feltartóztatása során a sétáltatókról a hatóság tagjai nem tudták megállapítani, hogy ők a bűnszervezet tagjai, így őket is szankció nélkül átkísérték a kapukon. A csoport tagjai pedig – a garanciális szállítás miatt – nem vallottak az őket vezető személy(ek) ellen. A helyzetet felismerve kihasználásra került az az előírás, hogy az átkísérésekről fénykép-dokumentációt kell készíteni. A fotók alapján kigyűjtésre kerültek azok a személyek, akikkel szemben többször intézkedésre került sor. Az ilyen személyek ismételt észlelésekor a megyei Migrációs Ügyek Osztálya az átkísérésnél jelen volt és információt, bizonyítékot próbált szerezni az embercsempészsre. Sajnos ez a befektetett munka eddig nem vezetett eredményre, mivel a kísért csoportok tagjai nem tettek terhelő vallomást a vélelmezett sétáltatóra.

Ezek alapján a tavalyi évhez képest jelentősen lecsökkent az embercsempészek elfogásának a száma, amelynek oka a mélységi elfogások drasztikus csökkenése.

AZ EMBERCEMPÉSZÉS NYOMOZÁSA, BIZONYÍTÁSA

Az embercsempészesekkel kapcsolatos büntetőeljárásokat a megindításukkor rendelkezésre álló információk alapján a rendőrség helyi, területi, valamint akár a központi szerve is végezheti. Amennyiben az elsődlegesen fogatosított rendőri intézkedésekből azt a következtetést lehet levonni, hogy egyszerű megítélésű ügyről van szó, akkor a bűncselekmény elkövetésének helye szerint illetékes rendőrkapitányság folytatja a nyomozást. Amennyiben komolyabb megítélésű, továbbá minősítő körülmények állapíthatóak meg, akkor a területileg illetékes megyei rendőr-főkapitányság nyomoz az ügyben. Azonban, ha a beszerzett információk arra utalnak, hogy az embercsempészet bűnszervezetben, több nemzetet érintően folyik, akkor általában a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Szervezett Bűnözés Elleni Főosztály Kiemelt Migrációs Ügyek Osztálya folytatja a nyomozást. Mivel minden megindított büntetőeljárás egyedi, nem minden esetben a most leírtak az irányadóak, ezektől sok esetben van eltérés.

Az elrendelt nyomozásban a tanúként kihallgatott illegális bevándorlók nyilatkozatásra kerülnek – anyanyelvüknek megfelelő kirendelt tolmács segítségével és jelenlétében –

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

beutazásuk körülményeire vonatkozóan. Tisztázni szükséges velük azt is, hogy melyik ország állampolgárai, miért hagyták hátra hazájukat, milyen útvonalon és mennyien érkeztek. Azokkal az emberekkel, akik segítettek számukra eljutni Európába, milyen módon kerültek kapcsolatba. A velük kapcsolatba lépő embercsempészek az átadott összegért mit vállaltak, az teljesült-e.

Arra vonatkozóan is nyilatkoztatni szükséges őket, hogy sérelmükre az embercsempészek követtek-e el bűncselekményt. A feltartóztatott illegális bevándorlótól nagyon sok olyan esetről hallani, amikor azután, hogy kifizetik az Európába tartó illegális utazásért kért pénz egy részét vagy egészét, az embercsempészek fenyegetik, meglopják, kirabolják őket, nem addig utaztatják őket, ameddig megígérték, vagy egyszerűen a pénz átadását követően nem viszik sehova.

2. számú fénykép: A 71 elhunyt menekültet szállító teherautó. Fotó: Fotó: Heinz-Peter Bader ²¹

A csempészek által szervezett utazások körülményei a minél nagyobb haszonszerzés végett mostohák, embertelenek és egyszerűen életveszélyesek. 2015. augusztus 27-én az osztrák A1-es autópályán a burgenlandi Pandorf közelében egy magyar hatósági jelzésű teherautó hűtőrakterében 71 menekült holttestét találta meg az osztrák rendőrség.

Ez az eset is nagyon jól példázza, hogy az embercsempész szervezeteket csak és kizárólag a tetemes anyagi haszon érdekli és motiválja, melynek megszerzése érdekében gondolkodás nélkül veszélyeztetik a velük kapcsolatba kerülő bevándorlók életét és testi épségét.

Mivel szinte válogatni tudnak a csempészek a menekültek között, ezért egyre többet kérhetnek tőlük. Csakhogy az ellenőrzések miatt egyre több esetben lett bizonytalan a célba érés is, ezért az utólagos kifizetés vált gyakoribbá. Ennek egyéb oka is van: a migránsoknál

²¹Forrás:

http://index.hu/kulfold/2015/08/28/71_halott_menekult_a_teherautoban_7_embert_elfoghattak_magyarorszagon/, (letöltés ideje: 2017.05.27.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

egyszerűen nincs annyi pénz (Röszke-Bécs viszonylatra 1 000-1 200 eurót, de Németországig akár 3 000-5 000 eurót is elkérnek), a külföldi befogadó rokonok viszont már ki tudják fizetni ezt az összeget.

A gyakorlatban ez úgy történik, hogy a szervezeten dolgozó embercsempészek vezetője a kisbusz/tehergépkocsi előtt vagy után halad. Ha simán célba érnek, a pénzt elveszi, baj esetén együtt menekülnek el, ha a sofőr nem kerül a rendőrök hálójába.

A példaként említett esetben szervezettségre utal az is, hogy hűtökocsit használtak, ezeket ugyanis – a romlandó áruk miatt – ritkábban ellenőrzik a hatóságok.

A csempészek a migránsokkal történő kommunikáció során nagyon odafigyelnek arra, hogy csak a lehető legszükségesebb információval lássák el őket. Erre azért törekednek, hogy ha a rendőrség feltartóztatja őket, akkor szinte semmit ne tudjanak mondani az utazással és az őket szállító személyekkel kapcsolatban. Nem ismeretlen az sem, hogy dezinformálják őket, ezzel is azt akarják elérni, hogy a hatóságnak használhatatlan és pontatlan adatokkal tudjanak szolgálni.

Értelemszerűen a csempészek álnevet, hamis forgalmi rendszámot használnak, mobiljait majdnem naponta cserélik, ezzel is nehezítve a hatóság munkáját.

A nyomozók az embercsempészet miatt elrendelt nyomozásokban ellenőrzik a migránsok által használt mobiltelefonok híváslistáját is, a beszerzett információkat minden esetben következetesen leellenőrzik, felveszik a kapcsolatot a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatallal. Amennyiben embercsempészettel foglalkozó személyt sikerül eljárás alá vonni, vele szemben szinte kivétel nélkül kezdeményezi a rendőrség az illetékes járási ügyészségnél az előzetes letartóztatást.

A BIZONYÍTÁS ÉS A FELDERÍTÉS NEHEZSÉGEI, AJÁNLÁSAI

Utólagos felderítéskor a bizonyítást nehezíti, hogy – a vallomások és híváslista elemzések útján, illetve egyéb bizonyítékok alapján – a szállítás tényéről, útvonaláról, a csempészt végző személyekről tudásunk van, azonban a migránsok beazonosítása, így tanúkénti kihallgatásuk sok esetben nem lehetséges. A szállított személyekről olyan információkat nem tudnak adni a gyanúsítottak, vagy a beszállást, elszállásolást észlelő tanúként kihallgatott személyek, amely alapján megállapítható lenne a migránsok személyes adata.

Az eredményes csempészség során a migránsok tartózkodási helyeként csak a célország ismert, jobb esetben az a város, ahol kirakták őket.

Az elsődlegesen elvégzett nyomozati cselekmények során különösen nagy figyelmet kell fordítani a tanúk kihallgatására. A csempészt személyeket a történetekre vonatkozóan a lehető legrészletesebben kell kihallgatni, mivel a vallomásuk jegyzőkönyvben történő rögzítését követően – amennyiben kétoldalú visszafogadási egyezmény alkalmazásának van helye – visszaadásra kerülnek az adott szomszédos ország társszerveinek. Abban az esetben, ha a személyek visszaadása nem lehetséges, akkor a kijelölt tranzitónába (Röszke, Tompa) történő átszállításukra vonatkozóan kell intézkedést foganatosítani, ahol lehetőségük van a menekültkérelmük előterjesztésére. Ebből adódóan folytatólagos kihallgatásukat a

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

nyomozás további részében nem sikerül elvégezni, nem lehet felismerésre bemutatást, szembesítést eszközölni.

A kihallgatásoknál nehézségként merül fel az, hogy a migránsok nem közlékenyek, vagy nem mondják el őszintén a velük történeteket. A csempészésüket megelőzően kioktatják őket arra vonatkozóan, hogy az elfogásukkor milyen vallomást tegyenek, ami általában nem fedi a valóságot.

Megfigyelhető azonban, hogy ha több fős csoport kerül elfogásra, akkor a csoport tagjai között általában akad egy olyan személy, aki együttműködő és hajlandó elmondani a csempészés körülményeit. Nyomozástaktikai szempontból célszerű ezen migránsok kihallgatásával kezdeni az eljárás bizonyítékainak beszerzését, és kizárni annak lehetőségét, hogy a migránsok kihallgatásukat megelőzően egymással kommunikálni tudjanak. A kihallgatásoknál a letéti tárgyakat indokolt ellenőrizni, különösen az útleírásokban foglalt, valamint a mobiltelefonokban tárolt adatokat, és ezekre nyilatkoztatni kell az eljárásban résztvevőt.

Amennyiben járműben történő szállításkor történik a tettenérés, a jármű szemléjének megkezdéséig célszerű csak a szállítást végző személyeket és a migránsokat kiszállítani az autóból, a csomagjaikat és egyéb személyes dolgaikat a nyomozati cselekmény megkezdéséig nem ajánlott kivenni. Több esetben előfordult, hogy az intézkedők előállítottak minden résztvevőt és ezzel egy időben kivették az összes mobiltelefont, személyes holmit, csomagot a járműből, így az ezt követően foganatosított szemle során nem lehetett azokat lefoglalni, ebből adódóan a tárgyak nem voltak személyhez köthetőek. Ezekben az esetekben az eljárás kezdetekor a gyanúsított, illetve a tanúk kihallgatásakor nem állnak rendelkezésünkre a telefonokból, feljegyzésekből elsődlegesen kinyerhető olyan információk, amelyeket a kihallgatásokon a bizonyítás szempontjából fontos lenne tisztázni.

A gyanúsítottak általában külföldiek, a nyomozó hatóságok előzetes letartóztatásukat szinte minden esetben indítványozzák, mivel alaposan feltehető, hogy az eljárás során a jelenlétük másképp nem biztosított.

A felderítő munka egyik gátló tényezője, hogy a célszemélyek jelentős része külföldi, életvitelszerűen nem a nyomozó hatóságok illetékességi területén tartózkodnak, csak a bűncselekmények elkövetésének idejére érkeznek országunkba, vagy csak rövid ideig tartózkodnak nálunk, így a humán hírszerzés vonatkozásukban nehézkes. A legtöbb információt róluk a technikai adatgyűjtés alkalmazása során lehet beszerezni. A titkos információgyűjtésnél évek óta fennálló probléma, hogy a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat nem, vagy csak részben tudta lefordítani a különleges eszközzel beszerzett hanganyagokat, valamint a lehallgatott beszélgetések naprakész tolmácsolása folyamatosan nehézségekbe ütközik, amely a felderítést negatívan befolyásolja.

KÖVETKEZTETÉS

Már a bevezetésben is utaltam rá, hogy a migránsok módszereit is jelentősen megváltoztatta a határőrizeti rendszer módosítása. Kezdetben körültekintően próbáltak meg az államhatáron átmenni, ez a későbbiekben már nem volt szempont számukra. A mélységi határőrizet

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

bevezetésével a korábbiakban tapasztalt együttműködés is megszűnt, ekkor már valóban az átjutott személyek elfogásáról kell beszélnünk, akik megpróbálták elmenekülni az intézkedő rendőrök elől. Azonban amikor a feltartóztatás megtörtént, egyetlen esetben sem tanúsítottak ellenállást, kényszerítő eszközök alkalmazása nélkül kerültek átkísérésre a kapukon. A jövőben e cselekmények száma vélhetően csökkenni fog, de a jelenség megszűnésére nincs esély.

„A 2014-óta zajló tömeges méretű migráció során az embercsempészek aktivitása is megnőtt. Tevékenységük a kialakult körülményekhez alkalmazkodott, s több új vonással kiegészült. A bűncselekmények elkövetése során a modern kor vívmányait alkalmazzák, ezért sokszor lépéselőnybe kerülnek a bűnüldözőkkel szemben. Módszereik gátlástalansága nagyszámú illegális migráns tragikus halálához vezetett. A migráció kezelése során az integrált határigazgatás elveinek megfelelően hozott komplex intézkedések eredményeként az elfogott embercsempészek száma csökkent. A jövőben továbbra is fontos az embercsempészek módszereinek tanulmányozása, s a kockázatelemzések alapján a velük szembeni céltudatos, koordinált és széleskörű együttműködésen alapuló fellépés.”²²

Összességében a tiltott határátlépési módszerek és a határőrizeti rendszer folyamatos változására kell felkészülni, amely az eseményekre való gyors reagálást követel meg a Rendőrség részéről.²³

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. BÉKÉS Megyei Rendőr-főkapitányság Határrendészeti Szolgálat: Éves határrendészeti helyzetkép. 2016. 1-11. oldal
2. BÁCS-KISKUN Megyei Rendőr-főkapitányság Elemző-Értékelő Alosztály: Éves kockázatelemzés és helyzetkép. 2016. 1-46. oldal
3. BLASKÓ – HAUTZINGER – MADAI – PALLAGI – POLT – SCHUBAUER: Büntetőjog Különös Rész II., Rejtjel Kiadó, 2013. 126. oldal
4. CSERESZNYÉS Ferenc: Migráció az ezredfordulón. Dialóg-Campus Kiadó. Budapest-Pécs 2005. 21-23. oldal (ISBN: 9789639123397)
5. EUROSTAT [Statistics Explained](#): Migration and migrant population statistics.
6. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics, [letöltés ideje: 2017. 06. 15.]
7. Gaál Gyula: Az embercsempész tevékenység megjelenési formáinak és módszereinek változásai a Magyar Köztársaság államhatárán 1991-2003 között PhD értekezés, 2005. 6 oldal
8. HANKISS Elemér: Globalizáció és civilizációk. In: Csányi Vilmos (szerk.) A Magyar Tudományos Akadémia. 2002/6. különszám. Bp. 2002. 779 oldal
9. INTERNATIONAL Organization for Migration (2004): Glossary on Migration. (ISSN 1813-2278)

²² Varga János: Embercsempészes a tömeges méretű migráció során. (megjelenés alatt)

²³ A tanulmány lezárva: 2017. július 4-én

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 4. szám

10. PÓCZIK Szilveszter: Nemzetközi migráció, kisebbségek, társadalmi kockázatok és megoldások. Polgári Szemle. 2006/12. különszám. Bp. 2006. 1. oldal (ISSN: 1786-6553)
11. RÉDEI Mária: A nemzetközi vándorlás folyamatának irányítása. Statisztikai Szemle. 2005/5. különszám. Bp. 2005. 1. oldal (ISSN 0039-0690)
12. RÉDEI Mária: Mozgásban a világ. A nemzetközi migráció földrajza. ELTE Eötvös Kiadó. 2007. 582. oldal (ISBN: 9789634639107)
13. SZEMELVÉNYEK „A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelése során szerzett tapasztalatok hasznosítása a rendőri állomány képzésében és a szervezetek felkészítésében” című tudományos konferenciáról. In: Kónya József (szerk.), Rendőrség Oktatási és Kiképző Központ. Balatonföldvár, 2016. 7 oldal (ISSN 978-615-5290-10-7)
14. VARGA János: Embercsempészés a tömeges méretű migráció során. (megjelenés alatt)
15. 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről, http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=152383.315704 [letöltés ideje: 2017. 06. 15.]
16. http://index.hu/napinapi/2015/06/15/junius15_napinapi/, [letöltés ideje: 2017. 07. 01.]
17. http://vigyazo.blog.hu/2015/08/28/halalkamion_a_foldkozitenger_hullamsirja_mar_magyarorszagig_er, [letöltés ideje: 2017. 05. 27.]
18. http://index.hu/kulfold/2015/08/28/71_halott_menekult_a_teherautoban_7_embert_elfoghattak_magyarorszagon/, [letöltés ideje: 2017. 05. 27.]
19. http://www.iomvienna.at/sites/default/files/IML_1_EN.pdf, [letöltés ideje: 2017. 05. 27.]
20. <https://888.hu/article-uj-migrans-utvonalak-europaban>, [letöltés ideje: 2017. 06. 15.]
21. http://www.police.hu/sites/default/files/hatarrendeszlet_hk_2016_12.pdf, [letöltés ideje: 2017. 06. 02.]
22. (Kúria Bfv.II.573/2012.) <http://www.kuria-birosag.hu/hu/elvhat/142013-szamu-bunteto-elvi-hatarozat> [letöltés: 2016. 07. 01.]